

Ceylan-Szakács Mirjam¹

A dél-csendes-óceáni vizek új ragadozója, az SSN AUKUS

A tengeralattjáró-beszerzés ausztrál perspektívája

Az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és Ausztrália 2021 szeptemberében írta alá a nukleáris meghajtású tengeralattjáró beszerzéséről szóló háromoldalú együttműködési megállapodást, az AUKUS-t. Az elmúlt három év átalakította az ausztrál biztonság- és védelempolitikai gondolkodást. Az átfogó stratégiai felülvizsgálat eredményeként Ausztrália fejleszti védelmi képességeit, valamint hozzájárul az indo-csendes-óceáni térség stratégiai dinamikájának újragondolásáról és a térség növekvő szerepéről szóló diskurzushoz. Mindezek tükrében időszerű megvizsgálni az AUKUS-megállapodás két pillérét, valamint az ausztrál stratégiai gondolkodás új mozgatórugóit a kormányzati narratíva és bírálatok mentén.

Kulcsszavak: AUKUS, indo-csendes-óceáni térség, Ausztrália, nukleáris meghajtású tengeralattjárók, stratégiai tagadás

The New Predator of the South Pacific Waters: the SSN AUKUS – The Australian Perspective on the Submarine Procurement

The United States, the United Kingdom, and Australia signed the trilateral cooperation agreement on the procurement of nuclear-powered submarines, known as AUKUS, in September 2021. Over the past three years, this initiative has significantly reshaped Australia's security and defense policy thinking. As a result of a comprehensive strategic review, Australia is improving its defence capabilities and contributing to the discourse on rethinking the strategic dynamics of the Indo-Pacific and the growing role of the region. In this context, it is time to examine the two pillars of the AUKUS agreement, as well as the new factors of Australian strategic thinking through the lens of governmental narratives and critiques.

Keywords: AUKUS, Indo-Pacific, Australia, nuclear-powered submarines, strategic denial

Bevezetés

Az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és Ausztrália 2021. szeptember 16-án jelentette be az új, indo-csendes-óceáni térségre is kiterjedő háromoldalú védelmi megállapodást, az AUKUS-t.² A megállapodás fő mozgatórugója az ausztrál haderő modernizálása

¹ Ceylan-Szakács Mirjam az NKE Hadtudományi Doktori Iskolájának doktori hallgatója. E-mail: mirjamszakacs@gmail.com

² Az AUKUS mozaikszó a szerződő országok angol elnevezésének kezdőbetűiből áll össze: Ausztrália (A), Egyesült Királyság (UK), Egyesült Államok (US).

és fejlesztése nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzésével. Ezáltal Ausztrália az egyik első olyan állam lehet, amely nem birtokol nukleáris fegyvereket, de haditengerészeti nukleáris technológiával rendelkezik. A megállapodás aláírása óta eltelt bő három évben jelentős előrelépések történtek mind a felek közötti megállapodás konkrétumait illetően, mind az ausztrál biztonság- és védelempolitikában. Ezért időszerű megvizsgálni a megállapodás eddig nyilvánosságra hozott részleteit és megismerni az új ausztrál biztonság- és védelempolitikai gondolkodás mozgatórugóit. A tanulmány első része bemutatja az AUKUS-megállapodás két pillérét, és megvizsgálja, hogy a megállapodás hogyan jelenik meg az aláíró felek frissített és új stratégiai dokumentumaiban. A második rész foglalkozik az Albanese-kormány AUKUS-narratíváival, valamint górcső alá veszi az AUKUS-t ért ausztrál kritikákat az ellenzéki politikai pártokon és a civil szervezeteken keresztül egészen a korábbi miniszterelnökökig. A tanulmány azt feltételezi, hogy az új ausztrál stratégiai gondolkodás az Egyesült Államok és Kína között zajló nagyhatalmi versengésre való adekvát válasz, amelynek a fő gyakorlati eszköze az AUKUS. Ezt alátámasztja az elmúlt három évben történt ausztrál stratégiai felülvizsgálat, amelynek eredményeképpen számos új – a biztonság- és védelempolitikai gondolkodást alapjában meghatározó – dokumentumot fogadott el az ausztrál kormány. Ezek középpontjában többek között a robusztusabb képességfejlesztés és az elrettentés áll. Mindeközben az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és Ausztrália jelentős forrásokat fordít az AUKUS sikerének biztosítására.³ A projekttervezés előrehaladott állapotban van, az előkészítés javában zajlik, a munkacsoportok folyamatosan üléseznek, a személyi toborzás és a képzések szervezése halad előre, a védelmi és hadiipari exportkorlátozásokra vonatkozó szabályozási rendszerek átalakulnak, az SSN AUKUS-tengeralattjárók tervezésének és gyártásának előkészületei pedig megkezdődtek.

Az ausztrál biztonság- és védelempolitika új irányának helye a biztonságelméletekben

A realista iskola biztonságpolitikai megközelítésében az államok a biztonsági dilemmával szembesülve a hatalmi egyensúly és az elrettentés koncepcióit alkalmazzák a saját stratégiájuk kialakításában.⁴ Patrick M. Morgan *Deterrence: A Conceptual Analysis* című könyvében az elrettentést úgy fogalmazza meg, mint erőszak alkalmazásával való fenyegetést, amelynek célja megakadályozni, hogy valaki más elsőként alkalmazzon erőszakot.⁵ Glenn Snyder szerint a tagadással való elrettentés olyan katonai erővel valósul meg, amely meggátolhatja az ellenség katonai erőit a területi előnyök megszerzésében.⁶ A tagadással történő elrettentés célja, hogy kellőképpen befolyásolja az ellenséget, és eltántorítsa magától a cselekvéstől. Ausztrália esetében Kína áll a biztonsági dilemma mögött,

³ Az AUKUS szerződő felei közötti bizalom értékét növeli, hogy az USA a történelme során mindössze másodszor oszt meg atomtechnológiát partnerszággal. Ez először 1958-ban történt meg, amikor kölcsönös védelmi megállapodást kötött az Egyesült Királysággal.

⁴ Matus János (2005): *A jövő árnyéka. Nemzetközi hatások biztonságunkra és jólétünkre*. Budapest: A Pesti Csoport, 59.

⁵ Morgan, Patrick M. (1983): *Deterrence: A Conceptual Analysis*. Beverly Hills: Sage Publication.

⁶ Idézi Rahman, Chris – Gopal, Prakash (2024): The Role of Deterrence in Australian Strategic Thought. Implications for ANZUS. *Journal of Indo-Pacific Affairs*, 7(6), 84–100.

amelyre az új ausztrál stratégiai gondolkodás a válasz. Az új gondolkodásmódnak pedig az irányítója a stratégiai tagadás. De mielőtt a stratégiai tagadást részletesebben górcső alá venném, szükséges egy rövid kitérőt tenni a biztonsági dilemma területén. A John H. Herzről származó biztonsági dilemma alaptétele, hogy a nemzetközi kapcsolatokban anarchia van, tehát nem létezik egy nemzetközi – minden országot tömörítő – kollektív védelmi szervezet, ezért az államok a saját biztonságuk maximalizálása érdekében fegyverkezni kezdenek. A kollektív biztonság szintje csökken, viszont egyes államok részbiztonsága nő, de a saját biztonság növelésére használt eszközök mások biztonságát csökkenthetik. Herz szerint a kölcsönös félelem az érintett szereplőket folyamatos *biztonságmaximalizálásra* készíti, ami végeredményben kontraproduktív.⁷ Az államok közötti bizalmatlanság állandó, ez konfrontatív cselekvésekre készíti őket, és létrehoz egy ördögi kört: *a fegyverkezési versenyt*. A biztonsági dilemma összetettségét jelzi, hogy a nemzetközi kapcsolatok elméletének főbb irányzatai, a strukturális realizmus, a neo-liberális institucionalizmus, illetve a konstruktivizmus is eltérően értelmezik a biztonsági dilemmát. Azonban a nemzetközi kapcsolatok elemzésében hosszú évtizedek óta használják a szakértők az államok kapcsolatrendszerének és viselkedésük megértésének magyarázataként.⁸ Visszatérve, a stratégiai tagadás⁹ azt jelenti, hogy az elrettentés még a konfliktus bekövetkezése előtt elkezdődik. Ennek egyik modern kidolgozója Elbridge A. Colby.¹⁰ A modern biztonságpolitikai diskurzusban a stratégiai tagadást a nagyhatalmi versengéssel hozzák összefüggésbe az Egyesült Államok biztonság- és védelempolitikai, valamint geopolitikai stratégiájának részeként. Colby *The Strategy of Denial* című könyvében az Egyesült Államok védelmi stratégiájának újragondolásával foglalkozik a 21. század nagyhatalmi versengéseinek kontextusában. A könyv központi témája a Kína jelentette fenyegetésre való válaszadás, valamint az Egyesült Államok globális szerepének és katonai stratégiájának optimalizálása. Colby szerint az Egyesült Államok legfontosabb stratégiai kihívása Kína felemelkedése és az ázsiai dominanciára irányuló törekvése. Kína olyan regionális hegemoniára törekszik, amely alááshatja az amerikai érdekeket és szövetségi rendszereket, különösen az indo-csendes-óceáni térségben. A stratégiai tagadás koncepció célja, hogy megakadályozza, hogy egy rivális nagyhatalom dominálja a saját térségét, ebben az esetben Kína az indo-csendes-óceáni térséget. Colby így fogalmaz

„ez a könyv a háborúról szól, de egy olyan megelőző háború megvívásáról, amely megakadályozza Kínát vagy bárki mászt abban, hogy uralja a világ egy kulcsfontosságú régióját. Nem Kínáellenes [...], Kínától csak annyit kér, hogy hagyjon fel minden Ázsia feletti hegemon igényével. [...] Ennek a stratégiának a sikere mindenki számára megfelelő egyensúlyt jelentene.”¹¹

⁷ Idézi Keohane, Robert O. (1984): *After Hegemony. Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press, 316.

⁸ Zhang, Xuefei – Wang, Zihan (2023): *SHS Web of Conferences*, 169, 01056.

⁹ Természetesen a fogalom kialakulásához több realista iskolát képviselő biztonságpolitikai gondolkodó és stratégiai teoretikus is hozzájárult, tehát nem köthető egyetlen személyhez.

¹⁰ Korábbi stratégiai és haderőfejlesztési helyettes védelmi miniszter, az Amerikai Egyesült Államok 2018-as Nemzetvédelmi Stratégiájának egyik fő kidolgozója.

¹¹ Colby, Elbridge A. (2021): *The Strategy of Denial. American Defense in an Age of Great Power Conflict*. New Haven – London: Yale University Press.

Egy antihegemón koalíció létrehozása mellett érvel – Japán, Dél-Korea és Ausztrália részvételével –, és ennek a stratégiai eszközét *védelmi megtagadásnak* hívja (*denial defense*).¹² Richard Marles ausztrál miniszterelnök-helyettes 2024. április 17-én bejelentette a kormány 2024-es Nemzetvédelmi Stratégiáját (National Defence Strategy, NDS) és a hozzátartozó Integrált Beruházási Programot (Integrated Investment Program, IIP). A stratégia legnagyobb újítása, hogy Ausztrália számára a stratégiai tagadás vált a védelmi tervezés alapkövévé. A 2024-es ausztrál Nemzetvédelmi Stratégia legfőbb célja, hogy megakadályozza, hogy egy potenciális ellenség kényszerítő cselekvést alkalmazzon Ausztrália ellen. A térség biztonságának és jólétének támogatása, valamint a regionális stratégiai egyensúly fenntartása szintén kulcsfontosságú Ausztrália számára. Az elmúlt öt évtizedben az ausztrál védelempolitika általános megközelítése a *Defence of Australia* doktrínán alapult, amely magában foglalta az elrettentést és a fenyegetettség széles skálájára való válaszadási képességet. A 2023-as Védelmi Stratégiai Felülvizsgálat (National Defence Review) szerint a korábbi évtizedek megközelítését felváltja a *National Defence*, amely egy új koncepcionális stratégiai megközelítése az ausztrál védelmi tervezésnek és stratégiai döntéshozatalnak. Ebben a megközelítésben a teljes ausztrál államvezetés¹³ feladata a regionális hatalmi egyensúly fenntartása az indo-csendes-óceáni térségben.¹⁴ Ennek egyik eszköze a diplomáciai együttműködések elmélyítése és a regionális biztonság- és védelempolitikai architektúrába való befektetés, valamint a szorosabb kapcsolat kialakítása Indiával és Japánnal. Mindazonáltal talán az egyik legfőbb eszköze a regionális hatalmi egyensúly fenntartásának az új SSN AUKUS nukleáris meghajtású tengeralattjárók rendszerbe állítása. A Felülvizsgálat az Ausztrál Védelmi Erőket elrettentő szereppel bízza meg, míg az SSN AUKUS-tengeralattjárók mint elrettentő eszközök képesek végrehajtani a dokumentumban meghatározott alapvető feladatokat.¹⁵ Kijelenthető, hogy az Egyesült Államok és Kína között zajló stratégiai verseny gyakorolja a legnagyobb hatást mind Ausztrália, mind a térség biztonságára.¹⁶ Jóllehet az elrettentés Ausztrália korábbi stratégiai dokumentumaiban is megjelent, így magának az elrettentésnek a védelmi stratégia középpontjába helyezése nem új keletű.¹⁷ Azonban egy nagy változás mutatkozik a stratégiai gondolkodásban, hiszen mostantól az elrettentés a képességfejlesztés sarokkövévé is vált, tehát a teljes ausztrál biztonság- és védelempolitika a stratégiai tagadáson keresztül az elrettentés képességfejlesztési céljait prioritizálja. Ennek értelmében az ausztrál haderő is átalakuláson megy keresztül, hogy integrált haderőként képes legyen válaszolni az Ausztráliát érintő stratégiai kockázatokra és fenyegetésekre. Ausztrália legfontosabb

¹² Colby 2021: 33.

¹³ Az ausztrál szakirodalmakban *Australian statecraft* kifejezéssel hivatkoznak rá. Azokra a stratégiákra, döntéshozatali folyamatokra és kormányzati gyakorlatokra utal, amelyek meghatározzák Ausztrália politikai és intézményi működését. Ez a fogalom magában foglalja az ország kormányzásának minden szintjét.

¹⁴ Ennek a gyakorlati eszköze a *whole of government* és a *whole of nation* megközelítés, ami röviden azt jelenti, hogy az adott cél elérése érdekében az érintett szereplők átfogóan együttműködnek. Ennek része az interdiszciplináris koordináció, az ágazatok közötti együttműködés és a politikai irányok és döntések összehangolása.

¹⁵ *National Defence: Defence Strategic Review 2023*. [online]. Forrás: Australian Government of Defence [2025. 01. 17.].

¹⁶ *National Defence Strategy of Australia 2024*. [online]. Forrás: Australian Government of Defence [2025. 01. 17.].

¹⁷ Ryan, Mick: *Australia's New National Defence Strategy: Mostly Continuity but with Some Change*. [online], 2024. 05. 03. Forrás: Center for Strategic and International Studies [2024. 12. 03.].

szövetségese az Egyesült Államok,¹⁸ így a mindenkori amerikai stratégiai érdekeket is szem előtt tartva szervezi meg a saját stratégiáját. Összességében elmondható, hogy az Egyesült Államok és Kína között zajló nagyhatalmi verseny az Ausztrália előtt álló legfőbb stratégiai kihívás.¹⁹

Az AUKUS megjelenése a stratégiai dokumentumokban

Az AUKUS-megállapodás mindhárom kormány stratégiai dokumentumaiban prioritásként szerepel. A 2023-ban megjelent ausztrál Védelmi Stratégiai Áttekintésre válaszul 2024 áprilisában megjelent Nemzetvédelmi Stratégia felvázolja a kormány stratégiai irányvonalait. Az AUKUS természeténél fogva központi eleme a 2024-es ausztrál Nemzetvédelmi Stratégiának, különösen a védelmi képességek fejlesztése és a térség biztonságának megerősítése terén. A dokumentum szerint a korábban említett stratégiai tagadás a védelmi tervezés sarokköve, amelynek értelmében az Ausztrál Védelmi Erők áttérnek egy integrált és összpontosított haderőre.²⁰ A stratégia az úgynevezett *optimális út* keretében azonosítja az AUKUS első pillérének három szakaszát. Az első szakaszban megsokszorozódnak a nyugat-auztrál partokon a brit és az amerikai nukleáris meghajtású tengeralattjárók látogatásai, amelyek a 2027-ben létrehozandó rotációs erőknek az alapját képezik. A második szakasz a 2030-ban kezdődő Virginia osztályú amerikai nukleáris meghajtású tengeralattjárók eladását fedi le. Végül a harmadik szakasz – az idővonal legvégén – magát az SSN AUKUS-tengeralattjárók átadását jelenti a 2040-es évek elején. A dokumentum aláhúzza, hogy ezek a tengeralattjárók mind ausztrál zászlós és parancsnokság alatt közlekednek majd. A stratégiával párhuzamosan az Albanese-kormány kiadta a 2024-es Integrált Beruházási Program dokumentumot, hogy meghatározzák azokat a konkrét védelmi képességeket, amelyekbe a kormány beruház a Nemzeti Védelmi Stratégia végrehajtása érdekében. Természetesen ez a dokumentum is több helyen említi az AUKUS-t, kiemelve, hogy Ausztrália történetének ez a legnagyobb egyetlen védelmi képességre összpontosított beruházása. Az Egyesült Államok 2022-ben megjelent indo-csendes-óceáni térségre vonatkozó stratégiájának jelmondata: „világunk jövője a szabad és nyitott indo-csendes-óceáni térségtől függ”. Az idézet Joe Biden korábbi amerikai elnök 2021-es QUAD-csúcstalálkozón²¹ elmondott beszédéből származik.²² A közel húszoldalas dokumentum az AUKUS-megállapodásra a stratégia megvalósításának egyik

¹⁸ A két ország szoros védelmi együttműködést folytat az ANZUS keretében. A védelmi megállapodást 1951-ben írta alá Ausztrália, Új-Zéland és az Egyesült Államok. Azonban az 1980-as években a szövetség kétoldalúvá vált a megváltozott új-zélandi nukleáris politika miatt. Az ANZUS-ról bővebben lásd még Szakács Mirjam (2020): Az ANZUS mint kollektív védelmi szervezet. Új-Zéland szerepe a szövetség történetében. *Hadtudomány*, 30(2), 55–64.

¹⁹ Már a 2020-as Védelmi Stratégiai Frissítés (Defence Strategy Review) is hangsúlyozza az Egyesült Államokkal való interoperabilitás fontosságát.

²⁰ *Integrated Investment Program 2024*. [online], 2024. 04. 17. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 01.].

²¹ A Négyoldalú Biztonsági Párbeszéd az Egyesült Államok, Japán, India és Ausztrália közötti informális stratégiai fórum, amelynek célja az indo-csendes-óceáni térség biztonságának és szabályokon alapuló nemzetközi rendjének fenntartása. Az együttműködés többek között a közös tengeri hadgyakorlatok, a tengeri hírszerzés, a közös technológiai fejlesztések és a humanitárius segítségnyújtás területeire terjed ki.

²² *Remarks by President Biden, Prime Minister Morrison, Prime Minister Modi, and Prime Minister Suga at Quad Leaders Summit*. [online], 2021. 09. 24. Forrás: The White House [2024. 12. 04.].

eszközeként tekint az elrettentés megerősítésének pillérén belül.²³ A 2022-es amerikai Nemzeti Biztonsági Stratégia szerint a QUAD és az AUKUS a regionális kihívások kezelésében kulcsfontosságú lesz, ezért a hasonló gondolkodású indo-csendes-óceáni országokkal való szorosabb kapcsolatokra törekszik.²⁴ A 2022-es Nemzeti Védelmi Stratégia célja, hogy tovább mélyítse a kapcsolatait Ausztráliával, amelynek szintén az AUKUS és a QUAD a két fő eszköze.²⁵ 2023-ban elkészült, 2024-ben pedig megjelent az Egyesült Államok első Nemzeti Védelmi Ipari Stratégiája (National Defense Industrial Strategy, NDIS), amely a meglévő védelmi ipari bázist egy robusztusabb, rugalmasabb és modernizált védelmi ipari ökoszisztéma felé irányítja.²⁶ A dokumentum priorizálja az AUKUS-t, és felismeri, hogy a megállapodás megvalósításához a védelmi iparnak is készen kell állnia. Ennek keretében hét legfőbb kihívást jelöl meg, többek között a három országban fennálló munkaerőhiányt, a nemzeti szabályozásokból fakadó hosszadalmas beszerzési folyamatokat, valamint a minősített információmegosztást a partnerek között. 2024 októberében a stratégia kiegészült egy úgynevezett Megvalósítási Tervvel (NDIS Implementation Plan), amely hat kezdeményezést azonosít, többek között az indo-csendes-óceáni térségbeli elrettentést.²⁷ A dokumentum szerint a haditengerészet felgyorsítja a Columbia osztályú tengeralattjárók gyártását, és 2026-tól kezdődően évi kettőre emeli a Virginia osztályú tengeralattjárók gyártását.²⁸ Magához a tengeralattjáró-építéshez országszerte több mint 15 000 vállalat közreműködésére van szükség,²⁹ többek között emiatt is szerepel a haditengerészet emelt összegű finanszírozása a 2025-ös pénzügyi évre vonatkozó prioritások között. Itt fontos megemlíteni, hogy a Megvalósítási Tervvel összhangban 2024 tavaszán létrejött az úgynevezett Partnerség az Indo-csendes-óceáni Védelmi Ipari Rezilienciáért (Partnership for Indo-Pacific Industrial Resilience, PIPIR), a többoldalú kezdeményezés célja a védelmi ipari bázis megerősítése a térségben.³⁰ Ez a partnerség magában foglalja az Egyesült Államok és szövetségesei közötti együttműködést a védelmi technológiák közös fejlesztése terén. Az új együttműködés kulcsfontosságú tényező lesz az indo-csendes-óceáni térségben zajló elrettentés jövőjében.³¹ Az Egyesült Királyság 2023-ban adta ki az Integrált Felülvizsgálat frissített verzióját (Integrated Review Refresh 2023), amely négy fő stratégiai pillérre helyezi a fókuszot. A dokumentum már az előszóban kiemeli, hogy az AUKUS trilaterális megállapodáson keresztül jelentős mértékben megerősítette a kapcsolatait az Egyesült Államokkal és Ausztráliával. A dokumentum továbbá

²³ *Indo Pacific Strategy of the United States*. [online], 2022. 02. Forrás: The White House [2024. 12. 01.].

²⁴ *National Security Strategy of the United States of America*. [online], 2022. 10. Forrás: The White House [2024. 12. 01.].

²⁵ *National Defense Strategy of the United States of America*. [online], 2022. 10. Forrás: U.S. Department of Defence [2024. 12. 01.].

²⁶ Clark, Joseph: *DOD Releases First Defense Industrial Strategy*. [online], 2024. 01. 12. Forrás: U.S. Department of Defense [2024. 12. 07.].

²⁷ *National Defense Industrial Strategy*. [online], 2022. 10. 27. Forrás: Industrial Base Policy – Assistant Secretary of Defense [2024. 12. 07.].

²⁸ *National Defense Industrial Strategy* 2022.

²⁹ *Navy Officials Hold a Press Briefing on President Biden's Fiscal 2025 Navy Budget*. [online], 2024. 03. 11. Forrás: U.S. Department of Defense [2024. 12. 09.].

³⁰ *Endorsing a Statement of Principles for Indo-Pacific Defense Industrial Base Collaboration*. [online], 2024. 05. 31. Forrás: U.S. Department of Defense [2024. 12. 07.].

³¹ *Endorsing a Statement of Principles for Indo-Pacific Defense Industrial Base Collaboration* 2024.

kijelenti, hogy az euroatlanti és az indo-csendes-óceáni térségek jóléte és biztonsága elválaszthatatlanul összefügg, ennek szintén egyik fokmérője, hogy az Egyesült Királyság az AUKUS keretében elmélyítette a védelmi kapcsolatait. Az Egyesült Királyság katonai és polgári nukleáris szereplőkkel együttműködve indította el programját (Defence Nuclear Enterprise, DNE), amelynek az egyik célja, hogy az AUKUS-megállapodást felügyelje az Egyesült Államokkal szoros partnerségben, hogy együtt valóban az „optimális utat” biztosítsák Ausztrália számára.³² Az AUKUS-program fontos része az Egyesült Királyság nukleáris politikájának. A dokumentum szerint az AUKUS-partnerség „lehetővé teszi az Egyesült Királyságnak és szövetségeseinek, hogy együttesen egyensúlyozzanak a kényszerítő magatartásokkal szemben, és megőrizték a nyitott és stabil nemzetközi rendet”.³³

Az AUKUS két pillére

Az AUKUS-megállapodás két pillér mentén alakítja ki az együttműködést. A tanulmány középpontjában az első pillér áll, amelynek célja az ausztrál haderő modernizálása nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzésével. Jóllehet a beszerzés idővonalával kapcsolatos információk eltérően jelennek meg az elemzésekben és a sajtóban, ezért az ausztrál kormány hivatalos, 2024. október 2-án frissített közleményét³⁴ használom. Amikor 2021 szeptemberében bejelentették az AUKUS-t, Scott Morrison ausztrál és Boris Johnson brit miniszterelnök, valamint Joe Biden amerikai elnök megállapodott abban, hogy 2023 márciusáig meghatározzák az ausztrál hagyományos fegyverzetű, nukleáris meghajtású tengeralattjáró-képesség úgynevezett „optimális útját”. Az eredeti tervet tartva 18 hónapos előkészítés után a 2023 márciusában bejelentett „optimális út” konkretizálta a beszerzés idővonalát. Az „optimális út” egy hármas célrendszer mentén támogatja az AUKUS sikerességét. Az első célkitűzés, hogy Ausztrália a 2030-as évek elejétől rendelkezzen nukleáris meghajtású tengeralattjáró-képességgel. A második a nemzeti védelmi ipari kapacitások növelése, hogy képesek legyenek interoperábilis nukleáris meghajtású tengeralattjárók gyártására és fenntartására az elkövetkező évtizedekben. A harmadik az egyéni és közös indo-csendes-óceáni jelenlét kiterjesztése a globális biztonság és a regionális stabilitás megőrzése érdekében. Az Egyesült Államok Kongresszusa 2023 decemberében engedélyezte³⁵ három Virginia osztályú nukleáris meghajtású tengeralattjáró eladását Ausztráliának, megelőzve a képességhiány kialakulását az ausztrál Collins osztályú dízel-elektromos meghajtású tengeralattjárók kivételével. 2027-től az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság haditengerészei megkezdik a tengeralattjárók hosszabb távú rotációs erők telepítését (Submarine Rotational Force-West, SRF-West) az ausztrál bázisokra, tovább gyorsítva a képzéseket. Legfeljebb négy Virginia osztályú tengeralattjáró és egy Royal Navy Astute osztályú hajó fog

³² *Integrated Review Refresh 2023: Responding to a More Contested and Volatile World*. [online], 2023. 03. 13. Forrás: UK Government [2024. 12. 01.].

³³ *Integrated Review Refresh 2023: Responding to a More Contested and Volatile World 2023*.

³⁴ *Optimal Pathway: Nuclear Capability Fact Sheet*. [online], 2024. 10. 02. Forrás: Australian Government [2024. 12. 07.].

³⁵ *AUKUS Undersea Defense Act. H. R. 3939*. [online], 2023. 06. 09. Forrás: US Congress [2024. 12. 07.].

állomásozni Nyugat-Ausztrália partjain, a Stirling haditengerészeti bázison.³⁶ A második pillér a közös képességfejlesztés előmozdítását és az interoperabilitás fokozását célozza. Az eredeti megállapodás a kiberképesség, a mesterséges intelligencia, a kvantumtechnológiák és továbbí tenger alatti képesség területeire terjedt ki. Néhány hónappal később további négy területtel bővült az együttműködés. Ennek köszönhetően a három ország már együtt dolgozik a hiperszonikus képességek, az elektronikus hadviselés, az innováció és az információmegosztás területein.³⁷ 2023 májusában az egyesült királyságbeli Salisbury katonai kiképző- és gyakorló bázis adott otthont az első AUKUS-megállapodás égisze alatt kifejlesztett technológia bemutatójának. A 70 katonai és civil szakértőből álló csapat által létrehozott mesterségesintelligencia-képesség egyedülálló a legénység nélküli AI ISR (hírszerzési, megfigyelési és felderítési) képességek területén.³⁸ Az ausztrál *Center for Strategic and International Studies* online folyóiratában megjelent tanulmány szerint az AUKUS második pillérének minden egyes területe hatalmas potenciállal rendelkezik a Kínával folytatott stratégiai versenyben. Az együttműködés igazi *game-changer*, amely megváltoztathatja a globális befolyásért folytatott verseny természetét, miközben biztosítja az AUKUS-nemzetek jövőbeli katonai és gazdasági előnyét.³⁹

Az Albanese-kormány AUKUS-narratívái

Anthony Albanese ausztrál miniszterelnök vezetése alatt az Ausztrál Munkáspárt nagy hangsúlyt fektet a nemzetbiztonság és a szövetségi kapcsolatok erősítésére, valamint a térség stabilitásának fenntartására. Az Albanese-kormány az AUKUS-szövetséget a Scott Morrison által vezetett konzervatív kormánytól örökölte. A Munkáspárt még ellenzékben ülve támogatta a megállapodást, és a választások után az új kormány is megerősítette, hogy elkötelezett az AUKUS mellett. Habár a szövetséget eredetileg a Morrison-kormány kezdeményezte, az Albanese-kabinet úgy tekintett rá, mint egy olyan eszközre, amely Ausztrália hosszú távú biztonsági érdekeit szolgálja a csendes-óceáni térségben. Fontos emlékezni arra, hogy a Morrison-kormány felmondta az eredeti, hagyományos meghajtású tengeralattjárók beszerzéséről szóló szerződést Franciaországgal. Ez komoly diplomáciai válságot okozott Párizs és Canberra között.⁴⁰ Az *Australian Financial Review* egy meglehetősen hosszú és részletes tényfeltáró cikket közölt a megállapodás körülményeiről, ebben Scott Morrison úgy emlékszik az eseményre, mint miniszterelnöksége

³⁶ *Work Ongoing for UK Astute Class Submarine Presence at HMAS Stirling, Australia*. [online]. Forrás: The Submarine Family [2024. 12. 14.].

³⁷ *Implementation of the Australia – United Kingdom – United States Partnership (AUKUS)*. [online], 2023. 05. 23. Forrás: Australian Government – PM transcripts [2024. 12. 07.].

³⁸ *World First as UK Hosts Inaugural AUKUS AI and Autonomy Trial*. [online], 2023. 05. 26. Forrás: UK Government [2024. 12. 07.].

³⁹ Christianson, John – Monaghan, Sean – Cooke, Di: *AUKUS Pillar Two: Advancing the Capabilities of the United States, United Kingdom, and Australia*. [online], 2023. 07. 10. Forrás: Center for Strategic and International Studies [2024. 12. 07.].

⁴⁰ Szakács Mirjam (2022): Diplomáciai meglepetés: az AUKUS-megállapodás hatása a szövetsége nemzetközi kapcsolatokra. Szelei Ildikó (szerk.): *A hadtudomány és a 21. század*. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 221–233.

leghosszabb éjszakájára.⁴¹ 2021. szeptember 14-e volt, az AUKUS védelmi megállapodás hivatalos bejelentése előtti éjszaka, amikor is sms-ben tudatta Macron elnökkel, hogy Ausztrália visszalép. Franciaország 12 hagyományos tengeralattjárót biztosított volna az Ausztrál Királyi Haditengerészetnek, amiről 2016 decemberében írtak alá szerződést Malcolm Turnbull miniszterelnöksége alatt. Albanese kormányfő személyesen igyekezett helyreállítani a kapcsolatokat Franciaországgal. Kártérítési megállapodás keretében 555 millió eurót fizettek a francia Naval Groupnak, és új együttműködési lehetőségeket kerestek, különösen az indiai- és csendes-óceáni térségben.⁴² A 2022. június 11-i szingapúri Shangri-La Párbeszédén az új védelmi miniszter, Richard Marles hivatalosan is megerősítette a kormány elkötelezettségét az AUKUS mellett. Mindezek alapján elmondható, hogy az Albanese-kormány az AUKUS-t pragmatikus és hosszú távú stratégiai eszközként kezeli, amely pártpolitikai hovatartozástól függetlenül az ausztrál védelmi képességek megerősítését célozza. Az Albanese-kormány hű maradt a Morrison-kormány által lefektetett alapelvekhez, azonban láthatóan nagyobb hangsúlyt helyezett a diplomáciára, a regionális partnerek és szomszédok aggodalmainak kezelésére és az AUKUS-program társadalmi-gazdasági előnyeinek bemutatására. Ez az új megközelítés segíthet csökkenteni a belpolitikai feszültségeket és biztosítani a program folytonosságát, valamint a közvélemény támogatását. Az Albanese-kormány egyik legnagyobb kihívása továbbra is az AUKUS-program finanszírozása. A nukleáris tengeralattjárók beszerzése és az ehhez kapcsolódó ipari fejlesztések költsége a becslések szerint 368 milliárd ausztrál dollárt tesz ki 2050-ig. Az Albanese-kormány több csatornán, többek között a National Press Club⁴³ eseményein és interjúkban is hangsúlyozza, hogy ezek a kiadások elengedhetetlenek az ország védelmi képességeinek fenntartásához egy gyorsan változó, instabil geopolitikai környezetben. Az AUKUS-narratíva fontos eleme a munkahelyteremtés, különösen az ipari központokban, például Adelaide-ben. Azonban az egész nemzetet érinti, hiszen a 20 000 új munkahely illeszkedik a Munkáspárt *Future Made in Australia* gazdasági kormányprogramjába, amelynek középpontjában a nettó zéró kibocsátást célzó politika, valamint a technológiai fejlődés és a K+F áll. A terv célja, hogy vonzóná tegye az országot a befektetések számára, így Ausztrália vezető szerepet tölthet be a megújuló energia területén, ezzel erősítve a gazdasági biztonságot. A program hozzájárul az új iparágak kiépítéséhez, ezáltal teremtve új lehetőségeket Ausztrália-szerte.⁴⁴ Az Albanese-kormány folytatja az együttműködést az ASC Pty Ltd-vel (Ausztrália tengeralattjáró-építő és -fenntartó vállalata) és a BAE Systems-szel (brit multinacionális hadiipari vállalat), ezzel megkönnyítve az ausztrál technológiai és hadiipari szereplők részvételét az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok

⁴¹ Curran, James: *Morrison's 'Longest Night': Inside the Making of AUKUS*. [online], 2024. 07. 01. Forrás: Australian Financial Review [2024. 12. 19.].

⁴² 555 millió eurójába kerül Ausztráliának, hogy felrúgta a franciákkal kötött tengeralattjáró-szerződést. [online], 2022. 06. 11. Forrás: HVG [2024. 12. 09.].

⁴³ Az ikonikus National Press Klub ad otthont az Ausztrália jövőjéről szóló nyilvános vitáknak és privát megbeszéléseknek. Az ausztrál társadalmi élet pezsgő otthona.

⁴⁴ *The Australian Government Has a New Economic Plan Called a Future Made in Australia*. [online]. Forrás: Australian Government [2024. 12. 10.].

ellátási láncában.⁴⁵ Az Ausztrál Tengeralattjáró-ügynökség (Australian Submarine Agency), az ASC Pty Ltd és a BAE Systems között létrejött háromoldalú megállapodás révén 2024 márciusában elkezdődtek az ausztrál SSN AUKUS-tengeralattjárók építésének előkészítő munkái.⁴⁶ Elindult a Védelmi Ipari Beszállítói Képesítési Program (Defence Industry Vendor Qualification Program), amely racionalizálja a gazdasági folyamatokat, és felgyorsítja az ausztrál beszállítók nemzetközi ellátási láncokba való bejutását.⁴⁷ Ezzel párhuzamosan elindult egy olyan kezdeményezés (Skills and Training Academy) is, amelynek célja az ausztrál munkaerő továbbképzése és oktatása az atommeghajtású tengeralattjárók építéséhez és fenntartásához.⁴⁸ 2024 decemberében a felek megállapodtak az első feladat kiosztás (tasking statement) kapcsán is, amely támogatja az SSN AUKUS-flotta építésének és szállításának előkészítését.⁴⁹ Fontos megjegyezni, hogy ezen kezdeményezések sikerességét támogatja az Egyesült Államok által elfogadott, 2024-es pénzügyi évre vonatkozó Nemzetvédelmi felhatalmazási törvény (NDAA), amely számos könnyítést vezetett be az ausztrál ipari szereplők számára. A törvényhozáson belül a képviselők egy csoportja 2022-ben megalakította a Kongresszusi AUKUS Munkacsoportot, és számos bizottsági meghallgatást tartott az AUKUS-szal kapcsolatos különböző kérdésekről. A törvény Ausztrália és az Egyesült Királyság lehetséges fegyverexport-engedélyezési és egyéb jóváhagyási követelmények alól való mentesítéséről rendelkezik.⁵⁰ A 2022-es szövetségi választásokat megelőzően az Ausztrál Munkaspárt elkötelezte magát egy Stratégiai Kutatási Ügynökség (*Advanced Strategic Research Agency*, ASRA) létrehozása mellett a Védelmi Minisztériumon belül, amely az AUKUS-partnerség révén fokozza Ausztrália részvételét a nemzetközi kutatás-fejlesztési projekteken és technológiamegosztásban. Szorosan együttműködik az amerikai DARPA-val (Defense Advanced Research Projects Agency) és az Egyesült Királyságban is újonnan létrehozott ARIA-val (Advanced Research and Invention Agency).⁵¹ Az Ausztrál Tengeralattjáró-ügynökséget 2023. július 1-jén hozták létre, hogy koordinálja az AUKUS-megállapodás első pillérét, a nukleáris meghajtású tengeralattjáró beszerzését, tervezését és kivitelezését.

Az AUKUS és az „optimális út” ausztrál kritikája

Amikor 2021 szeptemberében bejelentették az AUKUS-t, Morrison miniszterelnök, Johnson miniszterelnök és Joe Biden elnök megállapodott abban, hogy 2023 márciusáig meghatározzák az ausztrál hagyományos fegyverzetű, nukleáris meghajtású

⁴⁵ *Albanese Government Investment in Collins Class Submarines Sustainment to Support More Than 1600 Jobs*. [online], 2024. 07. 27. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 15.].

⁴⁶ *Preparing for the Build of Australia's Nuclear-Powered Submarines in South-Australia*. [online], 2024. 11. 13. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 10.].

⁴⁷ *Australian Defence Industry*. [online]. Forrás: Australian Submarine Agency [2024. 12. 19.].

⁴⁸ Az ausztrál oktatók egy nemzetközi gyakorlati programon keresztül elsőként az Egyesült Államok haditengerészeti képzési rendszerébe kerülnek.

⁴⁹ *ASC, BAE and Defence agree to SSN AUKUS Tasking Statement*. [online], 2024. 12. 17. Forrás: Australian Defence Magazine [2024. 12. 23.].

⁵⁰ *US Congress Progresses AUKUS*. [online], 2023. 12. 18. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 10.].

⁵¹ O'Connor, Brendan – Keogh, Matt: *Labor's AUKUS Boost: An Australian Research Agency*. [online], 2022. 04. 28. Forrás: Anthony Albanese PM's Office [2024. 12. 10.].

tengeralattjáró-képesség úgynevezett „optimális útját”. Az eredeti tervet tartva 18 hónapos előkészítés után a 2023 márciusában bejelentett „optimális út” konkretizálta a beszerzés idővonalát. Ennek értelmében az Ausztrál Királyi Haditengerészet 3–5 hagyományos fegyverzetű, Virginia osztályú nukleáris meghajtású tengeralattjárót vásárol az Egyesült Államoktól, az első 2032-ig, a következő kettő pedig 2035-ig érkezik. Ha az új, közös fejlesztésű SSN AUKUS-ok késnek, akkor 2037-ben az ausztrálok további két Virginia osztályú tengeralattjárót vásárolhatnak az Egyesült Államoktól.⁵² Az AUKUS-t bírálók köre a kezdetektől fogva meglehetősen tág, a volt miniszterelnököktől a politikai pártokon át egészen az indo-csendes-óceáni szomszédokig. Azonban miután közzétették az „optimális út” idővonalát, a kritikák csak megsokszorozódtak. Alapvetően három főbb kritikai értékelés mentén zajlik a diskurzus. Az első a beszerzés anyagi háttérét és költségkeretét vitatja, a második az ausztrál stratégiai függetlenséget félti, a harmadik pedig a nukleáris technológia alkalmazását kérdőjelezi meg. Az Albanese-kormány a következő évtizedben 50,3 milliárd dollárral növeli a védelmi kiadásokat, és a tervek szerint 2033-ra eléri a 100 milliárd dollárt, ami az ország GDP-jének 2,4%-át jelentené. Az Integrált Beruházási Terv a 2024–2025-ös időszakra 55,5 milliárd ausztrál dolláros költségvetést irányzott elő, amely 2027–2028-ban 67,9 milliárd dollárra emelkedik, ami nagyjából a GDP 2,2%-a.⁵³ Adam Bandt, a harmadik leglátogatottabb politikai párt, az ausztrál Zöld Párt vezetője szerint az AUKUS felesleges fegyverkezési versenyhez vezet a térségben, miközben dollármilliókat költ az ország egy olyan védelmi képességre, amely az ő értékelésük szerint geopolitikai szempontból nem indokolt.⁵⁴ Az amerikai elnökválasztás után petíciót indítottak az AUKUS ellen, azzal a fő üzenettel, hogy az ausztrálok ne adják a függetlenségük kulcsát Trump elnök kezébe.⁵⁵ Paul Keating volt munkáspárti miniszterelnök és a liberális Malcolm Turnbull szintén volt miniszterelnök közös hangot talált az AUKUS bírálatában. Keating „a történelem legrosszabb üzletének” minősítette az AUKUS-t, hangsúlyozva, hogy az ausztrálok 40–50 hagyományos tengeralattjárót vásárolhattak volna ezért az összegért. A volt miniszterelnök szerint a megállapodás feleslegesen provokálja Kínát, ami nem az ausztrál érdekeket szolgálja. Az AUKUS által Ausztrália az Egyesült Államok *katonai vazallusává* válik, ami hatalmas költséggel jár az ausztrál adófizetőknek.⁵⁶ Turnbull volt miniszterelnök bírálta, hogy nincs életképes tartalékterv arra az esetre, ha a hajókat nem szállítják a megígért határidőre. Mindkét volt miniszterelnök külön-külön is érvelt amellett, hogy az Egyesült Államok Kongresszusa által 2023 decemberében elfogadott „AUKUS-törvényben” hiányosságok vannak.⁵⁷ A kritikákat tekintve a szakértőkből álló Submarines for Australia nevű csoport szakmai érvek felsorakoztatásával próbál hatni a jelenlegi politikai elitre. A csoportot Peter Briggs nyugalmazott ellentengernagy vezeti, aki több évtizedes múlttal rendelkezik az Ausztrál Királyi Haditengerészetnél

⁵² Motwani, Nishank: *AUKUS Faces Mounting Challenges. Australia Must Address Them*. [online], 2024. 05. 08. Forrás: The Diplomat [2024. 12. 10.].

⁵³ *Integrated Investment Program 2024*.

⁵⁴ Kadib, Charbel: *New Subs Decision Sparks Backlash*. [online], 2021. 09.16. Forrás: Defence Connect [2024. 12. 10.].

⁵⁵ *Get Out of AUKUS*. [online]. Forrás: The Greens [2024. 12. 10.].

⁵⁶ ABC News (Australia) [abcnewsaustralia]. [online], 2023. 03. 15. Forrás: YouTube [2024. 12. 19.].

⁵⁷ Dupont, Alan: *Bring Out The Big Guns in Defence of AUKUS Project*. [online], 2024. 08. 23. Forrás: Lowy Institute [2024. 12. 11.].

a tengeralattjárók tervezésében és a stratégiaalkotásban. A Collins osztályú tengeralattjáró-projekt fejlesztése során az Ausztrál Királyi Haditengerészet vezető politikai igazgatója volt. Az egyik legnagyobb aggálya az, hogy az AUKUS keretében hadrendbe álló tengeralattjárók jóval később állnak majd szolgálatba, miközben Ausztráliának szüksége lenne a tengeralattjáró-képesség megerősítésére és megújítására. Természetesen ő is vitatja a megállapodás 368 milliárd ausztrál dolláros költségét, összevetve annak valós stratégiai hozadékaival. Legújabb elemzéseiben már egy közös francia–ausztrál együttműködést hívna életre újra, hogy Ausztrália a francia Suffren osztályú tengeralattjárókkal⁵⁸ pótolja a hamarosan kiöregedő tengeralattjáró-képességét. Értékelése alapján még ha hadrendbe is állnának a több mint 10 000 tonnát nyomó SSN AUKUS-tengeralattjárók, akkor is túl nagyok lesznek Ausztrália igényeihez. Méretük növeli észlelhetőségüket, költségüket és személyzetüket.⁵⁹ A szakértői csoportot meghívták egy bizalmas megbeszélésre a canberrai Miniszterelnöki Kabinetirodába. A magas rangú kormánytisztviselőkkel folytatott megbeszéléseik során bemutatott dokumentum fő megállapítása, hogy Ausztrália pénzügyi és stratégiai katasztrófa felé halad milliárd dolláros AUKUS nukleáris tengeralattjáró-projektjével. A szakértői csoport előrejelzése szerint Ausztráliának a 2030-as és 2040-es évek végén egyáltalán nem lesz sem hagyományos, sem nukleáris tengeralattjáró-képessége, ha a jelenlegi „optimális utat” követi. A csoport nem tartja valószínűnek, hogy az Amerikai Haditengerészet beleegyezik a Virginia osztályú tengeralattjárók eladásába. Következtetésük szerint Ausztráliának szüksége van egy B tervre, amikor a nukleáris tengeralattjáró-projekt meghúszik. Hugh White, az Ausztrál Nemzeti Egyetem stratégiai tanulmányok professzor emeritusa a nukleáris meghajtású tengeralattjárók Ausztrália számára nyújtott előnyeit kérdőjelezi meg.⁶⁰ Az AUKUS-megállapodás bejelentése után fél évvel létrejött a Sydney Anti-AUKUS Koalíció, amely egy olyan Ausztráliáért kampányol, amely elkötelezett a béke, az igazságosság és az atommentes (*nuclear-free*) világ mellett. A megalakulása óta több mint húsz eseményt szervezett.⁶¹ A 2024 februárjában a Sydney állambeli Marrickville-ben tartott találkozón több mint 30 közösségi szervezet résztvevői támogatták a marrickville-i nyilatkozatot. A dokumentum az AUKUS-megállapodás veszélyeire hívja fel a figyelmet, és azért lobbizik, hogy az Albanese-kormány visszamondja a megállapodást.⁶² A Lowy Institute 2023-as közvélemény-kutatásában a megkérdezettek 49%-a szerint az AUKUS biztonságosabbá teszi Ausztráliát és a térséget.⁶³ A 2024-es felmérésben az ausztrálok csaknem kétharmada (65%) továbbra is támogatja a kezdeményezést, azonban a 2022-es közvélemény-kutatási eredményekkel szemben

⁵⁸ A francia Suffren SSN osztály volt a referenciaterve azoknak a dízelmeghajtású tengeralattjáróknak, amelyeket Ausztrália meg akart vásárolni.

⁵⁹ Briggs, Peter: *AUKUS Risks Are Piling Up. Australia Must Prepare to Build French SSNs Instead*. [online], 2024. 12. 05. Forrás: ASPI – The Strategist [2024. 12. 11.].

⁶⁰ Deane, Nick: *Hugh White Dismantles the AUKUS Project*. [online], 2024. 02. 29. Forrás: John Menadue's Public Policy Journal [2024. 12. 15.].

⁶¹ *A Public Call for Peace*. [online], 2022. 09. 16. Forrás: Australian Anti-AUKUS Coalition [2024. 12. 15.].

⁶² *The Marrickville Declaration*. [online], 2022. 02. 03. Forrás: The Independent and Peaceful Australian Network [2024. 12. 10.].

⁶³ *AUKUS*. [online]. Forrás: Lowy Institute [2024. 12. 13.].

5%-ot csökkent a támogatottsága.⁶⁴ Az ausztrál Védelmi Minisztérium honlapján több mint 80 sajtóközlemény jelent meg az AUKUS-szal kapcsolatban, míg Anthony Albanese miniszterelnök hivatalos oldalán több mint 200 olyan sajtótájékoztató anyagot és sajtóközleményt lehet olvasni, amely érinti az AUKUS-t. Azonban továbbra is az egyik legerősebb kritika, hogy a kormány nem kommunikál elég nyíltan az AUKUS-t érintő kérdésekről és tervekről.

Konklúzió

Az AUKUS-megállapodás történelmi jelentőségű. A partnerség által Ausztrália világszinten is a technológiai élvonalba kerül, megerősíti az erőkitetési képességeit, és olyan stratégiai előnyre tesz szert a térségben, amellyel bizonyos fokig képes lehet Kína növekvő katonai erejének ellensúlyozására. Az AUKUS-partnerségen belül Ausztrália hozzáférhet a világ legfejlettebb katonai technológiáinak egyikéhez. A nukleáris meghajtású tengeralattjárókkal nagyobb hatótávolságot és hosszabb merülési időt érhet el. Ausztrália a második világháború óta először néz szembe egy olyan stratégiaileg komplex geopolitikai helyzettel, amely nemcsak a biztonság- és védelempolitikai irányának újragondolását követeli meg, de az Ausztrál Védelmi Erők áttérését is egy integrált, összpontosított haderőre. Az AUKUS Ausztrália történetének legnagyobb, egy bizonyos védelmi képességre terjedő beruházási projektje. Szintén rekordösszegű az új védelmi költségvetési terv, amely szerint 55,7 milliárd ausztrál dollárt (36,8 milliárd amerikai dollárt) költ Ausztrália védelemre a 2025-ös pénzügyi évben. Ugyanakkor az AUKUS-megállapodás hosszú távú együttműködést követel meg, amelynek évtizedes távlatban lesznek érzékelhető eredményei. Jóllehet az együttműködés második pillére a rövid távú célokban tökéletesen felmutatható eredményeket fog produkálni, amelyek nemcsak valós innovatív megoldásokat és új katonai képességeket tesznek az együttműködés asztalára, hanem a közvélemény számára jól kommunikálható elemeket is. Mire az első SSN AUKUS-tengeralattjárók elkészülnek, a mindenkori ausztrál kormánynak számítnia kell a meglehetősen erős ellenszélre, azonban a két legtámogatottabb politikai párt között egyetértés mutatkozik az AUKUS-megállapodás kapcsán. A felmérések alapján a közvélemény többsége továbbra is támogatja a beszerzést, jóllehet a fiatalabb generáció körében egyre erősebb a szkepticizmus az AUKUS költségeit és hozadékait illetően. Az AUKUS-t ellenző körök és koalíciók egyre erősebben fognak kampányolni a megállapodás ellen, és az ausztrál szuverenitást megkérdőjelezők is egyre hangosabbak lesznek. A közvélemény támogatásának fenntartásához az ausztrál kormánynak kell vezetnie a kommunikációt az AUKUS-ról szóló narratívákban, miközben fenn kell tartania a párbeszédet a szakértői körökkel, és egy új dialógust kell kialakítania a fiatalabb generációkkal. Az elrettentés ma Ausztrália elsődleges stratégiai védelmi célja, az AUKUS-partnerség pedig ennek a leképződése, amit a stratégiai tagadás elméleti kerete tökéletesen alátámaszt.

⁶⁴ Neelam, Ryan: *Security and Defence. AUKUS: Nuclear-Powered Submarines*. [online], 2024. 06. 03. Forrás: Lowy Institute [2024. 12. 12.].

Felhasznált irodalom

- 555 millió eurójába kerül Ausztráliának, hogy felrúgta a franciákkal kötött tengeralattjáró-szerződést. [online], 2022. 06. 11. Forrás: HVG [2024. 12. 09.].
- ABC News (Australia) [@abcnewsaustralia]: *In Full: Former PM Paul Keating Criticises AUKUS Pact and Discusses Relations With China*. [online], 2023. 03. 15. Forrás: YouTube [2024. 12. 19.].
- Albanese Government Investment in Collins Class Submarines Sustainment to Support More Than 1600 Jobs*. [online], 2024. 07. 27. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 15.].
- A Public Call for Peace*. [online], 2022. 09. 16. Forrás: Australian Anti-AUKUS Coalition [2024. 12. 15.].
- ASC, BAE and Defence agree to SSN AUKUS Tasking Statement*. [online], 2024. 12. 17. Forrás: Australian Defence Magazine [2024. 12. 23.].
- AUKUS*. [online]. Forrás: The Independent and Peaceful Australian Network [2024. 12. 13.].
- AUKUS Undersea Defense Act. H. R. 3939*. [online], 2023. 06. 09. Forrás: US Congress [2024. 12. 07.].
- Australian Defence Industry*. [online]. Forrás: Australian Submarine Agency [2024. 12. 19.].
- Briggs, Peter: *AUKUS Risks Are Piling Up. Australia Must Prepare to Build French SSNs Instead*. [online], 2024. 12. 05. Forrás: ASPI – The Strategist [2024. 12. 11.].
- Christianson, John – Monaghan, Sean – Cooke, Di: *AUKUS Pillar Two: Advancing the Capabilities of the United States, United Kingdom, and Australia*. [online], 2023. 07. 10. Forrás: Center for Strategic and International Studies [2024. 12. 07.].
- Clark, Joseph: *DOD Releases First Defense Industrial Strategy*. [online], 2024. 01. 12. Forrás: U.S Department of Defence [2024. 12. 07.].
- Colby, A. Elbridge (2021): *The Strategy of Denial. American Defense in an Age of Great Power Conflict*. New Haven – London: Yale University Press. Online: <https://doi.org/10.12987/9780300262643>
- Curran, James: [online], 2024. 07. 01. Forrás: Australian Financial Review [2024. 12. 19.].
- Deane, Nick: *Hugh White Dismantles the AUKUS Project*. [online], 2024. 02. 29. Forrás: John Menadue's Public Policy Journal [2024. 12. 15.].
- Dupont, Alan: *Bring Out The Big Guns in Defence of AUKUS Project*. [online], 2024. 08. 23. Forrás: Lowy Institute [2024. 12. 11.].
- Endorsing a Statement of Principles for Indo-Pacific Defense Industrial Base Collaboration*. [online], 2024. 05. 31. Forrás: U.S. Department of Defense [2024. 12. 07.].
- Get Out of AUKUS*. [online]. Forrás: The Greens [2024. 12. 10.].
- Implementation of the Australia – United Kingdom – United States Partnership (AUKUS)*. [online], 2023. 05. 23. Forrás: Australian Government – PM transcripts [2024. 12. 07.].
- Indo Pacific Strategy of the United States*. [online], 2022. 02. Forrás: The White House [2024. 12. 01.].
- Integrated Investment Program 2024*. [online], 2024. 04. 17. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 01.].
- Integrated Review Refresh 2023: Responding to a More Contested and Volatile World*. [online], 2023. 03. 13. Forrás: UK Government [2024. 12. 01.].
- Kadib, Charbel: *New Subs Decision Sparks Backlash*. [online], 2021. 09. 16. Forrás: Defence Connect [2024. 12. 10.].
- Keohane, Robert O. (1984): *After Hegemony. Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press.
- Matus, János (2005): *A jövő árnyéka. Nemzetközi hatások biztonságunkra és jólétünkre*. Budapest: A Pesti Csoport.
- Morgan, Patrick M. (1983): *Deterrence: A Conceptual Analysis*. Beverly Hills: Sage Publication.
- Motwani, Nishank: *AUKUS Faces Mounting Challenges. Australia Must Address Them*. [online], 2024. 05. 08. Forrás: The Diplomat [2024. 12. 10.].
- National Defence: Defence Strategic Review 2023*. [online], 2023. Forrás: Australian Government of Defence [2025. 01. 17.].
- National Defence Strategy of Australia 2024*. [online]. Forrás: Australian Government of Defence [2025. 01. 17.].
- National Defence Strategy of the United States of America*. [online], 2022. 10. Forrás: US Department of Defence [2024. 12. 01.].

- National Security Strategy of the United States of America*. [online], 2022. 10. Forrás: The White House [2024. 12. 01.].
- Navy Officials Hold a Press Briefing on President Biden's Fiscal 2025 Navy Budget*. [online], 2024. 03. 11. Forrás: US Department of Defense [2024. 12. 09.].
- Neelam, Ryan: *Security and Defence. AUKUS: Nuclear-Powered Submarines*. [online], 2024. 06. 03. Forrás: Lowy Institute [2024. 12. 12.].
- O'Connor, Brendan – Keogh, Matt: *Labor's AUKUS Boost: An Australian Research Agency*. [online], 2022. 04. 28. Forrás: Anthony Albanese PM's Office [2024. 12. 10.].
- Optimal Pathway: Nuclear Capability Fact Sheet*. [online], 2024. 10. 02. Forrás: Australian Government [2024. 12. 07.].
- Preparing for the Build of Australia's Nuclear-Powered Submarines in South-Australia*. [online], 2024. 11. 13. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 10.].
- Rahman, Chris – Gopal, Prakash (2024): The Role of Deterrence in Australian Strategic Thought. Implications for ANZUS. *Journal of Indo-Pacific Affairs*, 7(6), 84–100.
- Remarks by President Biden, Prime Minister Morrison, Prime Minister Modi, and Prime Minister Suga at Quad Leaders Summit*. [online], 2021. 09. 24. Forrás: The White House [2024. 12. 04.].
- Ryan, Mick: *Australia's New National Defence Strategy: Mostly Continuity but with Some Change*. [online], 2024. 05. 03. Forrás: Center for Strategic and International Studies [2024. 12. 03.].
- Szakács Mirjam (2020): Az ANZUS mint kollektív védelmi szervezet. Új-Zéland szerepe a szövetség történetében. *Hadtudomány*, 30(2), 55–64. Online: <https://doi.org/10.17047/HADTUD.2020.30.2.55>
- Szakács Mirjam (2022): Diplomáciai meglepetés: az AUKUS-megállapodás hatása a szövetsége nemzetközi kapcsolatokra. Szelei Ildikó (szerk.): *A hadtudomány és a 21. század*. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, 221–233.
- The Australian Government Has a New Economic Plan Called a Future Made in Australia*. [online]. Forrás: Australian Government [2024. 12. 10.].
- The Marrickville Declaration*. [online], 2022. 02. 03. Forrás: The Independent and Peaceful Australian Network [2024. 12. 10.].
- US Congress Progresses AUKUS*. [online], 2023. 12. 18. Forrás: Australian Government of Defence [2024. 12. 10.].
- Work Ongoing for UK Astute Class Submarine Presence at HMAS Stirling, Australia*. [online]. Forrás: The Submarine Family [2024. 12. 14.].
- World First as UK Hosts Inaugural AUKUS AI and Autonomy Trial*. [online], 2023. 05. 26. Forrás: UK Government [2024. 12. 07.].
- Zhang, Xuefei – Wang, Zihan (2023): Re-orienting China-Australia Relations in the Theoretical Perspective of Security Dilemma. *SHS Web of Conferences*, 169, 01056. Online: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202316901056>